PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY (PODSTAWA 2026) · PRZYRODA · KLASA 6

Dział 2. Krajobrazy i rzeźba Ziemi

Lądy i oceany, ukształtowanie powierzchni, skały i ich wykorzystanie, wietrzenie, praca rzeki, krajobrazy Polski od wybrzeża po góry, mapa, skala i poziomice. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Krajobrazy i rzeźba Ziemi – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	4 zad. 12 pkt
2	**Krajobrazy i rzeźba Ziemi – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	5 zad. 16 pkt
3	**Krajobrazy i rzeźba Ziemi – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	4 zad. 16 pkt
4	**Krajobrazy i rzeźba Ziemi – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	2 zad. 8 pkt
5	**Sprawdzian: Krajobrazy i rzeźba Ziemi – grupa A** 20 minut · 16 pkt	4 zad. 16 pkt
6	**Sprawdzian: Krajobrazy i rzeźba Ziemi – grupa B** 20 minut · 16 pkt	4 zad. 16 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Krajobrazy i rzeźba Ziemi – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 12 pkt

Przypomnij sobie

- W polskiej szkole wyróżniamy **siedem kontynentów**: Europę, Azję, Afrykę, Amerykę Północną, Amerykę Południową, Australię i Antarktydę (Europę i Azję, leżące na jednym lądzie, nazywamy razem Eurazją) oraz **oceany**: Spokojny, Atlantycki, Indyjski, Arktyczny i Południowy. Australię razem z wyspami Oceanii nazywamy częścią świata Australia i Oceania. Woda zajmuje około 70% powierzchni Ziemi.
- **Ukształtowanie powierzchni** opisujemy wysokością nad poziomem morza: niziny (0–300 m n.p.m.), wyżyny (powyżej 300 m n.p.m., ale o łagodnych stokach i niewielkich różnicach wysokości), góry (zwykle powyżej 500 m n.p.m., duże różnice wysokości i strome stoki). Depresja leży poniżej poziomu morza.
- **Skały** dzielimy na: **magmowe** (granit, bazalt – powstały z zastygłej magmy; granit ma duże, widoczne gołym okiem kryształy), **osadowe** (piaskowiec, wapień, węgiel, glina – z nagromadzonych osadów) i **przeobrażone** (marmur, gnejs – zmienione przez wysoką temperaturę i ciśnienie).
- **Wietrzenie** to rozpad skał: **fizyczne** (woda zamarzająca w szczelinach, zmiany temperatury), **chemiczne** (rozpuszczanie wapienia przez wodę z dwutlenkiem węgla – tak powstają jaskinie) i **biologiczne** (korzenie roślin rozsadzające skałę).
- **Praca rzeki**: w biegu górnym rzeka jest wartka i **żłobi** dolinę (wąwozy, wodospady), w biegu środkowym meandruje, w dolnym **osadza** materiał i może tworzyć deltę; tam, gdzie pływy i prądy morskie wymywają osady, powstaje ujście lejkowate (estuarium). Rzeka ma źródło, bieg i ujście; dopływy zasilają ją po drodze.
- **Krajobrazy Polski** od północy: wybrzeże Bałtyku (wydmy, klify, mierzeje), pojezierza (jeziora i moreny pozostawione przez lądolód), niziny, wyżyny (Wyżyna Krakowsko-Częstochowska ze skałami wapiennymi), góry (Sudety – starsze, zaokrąglone; Karpaty z Tatrami – młodsze, ostre szczyty).
- **Wybrzeże**: na wybrzeżu wysokim fale podcinają brzeg i powstaje stromy **klif**, który się cofa; na wybrzeżu niskim fale i wiatr usypują plaże, mierzeje i wydmy. Brzeg chronią przed falami **falochrony**, **opaski brzegowe** z kamieni lub betonu u podnóża klifu, **ostrogi** (rzędy pali wbitych w dno prostopadle do brzegu) i dosypywanie piasku na plaże.
- **Lądolód skandynawski** to gruba pokrywa lodu, która w czasie zlodowaceń nasuwała się na Polskę ze **Skandynawii** – stąd nazwa. W czasie największego zlodowacenia dotarł aż do podnóża Sudetów i Karpat, a w czasie ostatniego zlodowacenia objął tylko północną część Polski – dzisiejszy pas pojezierzy. Pozostawił moreny, głazy narzutowe, pradoliny, sandry i misy jezior.
- **Jeziora** w Polsce są najczęściej polodowcowe: **rynnowe** – długie, wąskie i głębokie (np. Hańcza), wyżłobione przez wody płynące pod lodem, i **morenowe** – płytkie, o nieregularnych brzegach, w zagłębieniach między wzgórzami moren. Są też jeziora przybrzeżne, odcięte od morza mierzeją (np. Łebsko), i sztuczne zbiorniki zaporowe. Rzeki i jeziora dają ludziom wodę, ryby, miejsca wypoczynku i pracę w turystyce.
- **Mapa** przedstawia teren w zmniejszeniu. **Skala** mówi, ile razy: skala 1 : 50 000 oznacza, że 1 cm na mapie to 50 000 cm, czyli 500 m w terenie. Kierunek północny na mapie jest zwykle u góry.

Krajobrazy i rzeźba Ziemi – w praktyce

Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia

KARTA 4/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 8 pkt

Pamiętaj: korzenie rozsadzają skały – to też wietrzenie

1 **Przeczytaj opis i wykonaj zadania.** ___ / 7 pkt

Wycieczka doliną

Klasa szła wzdłuż rzeki. Przy źródle woda miała 7 °C, płynęła wartko po kamieniach, a dolina była wąska i głęboka. Kilka kilometrów niżej rzeka zwolniła, zaczęła zakręcać, a na zakolach pojawiły się piaszczyste łachy.

Tekst własny

1.1 **Nazwij zakola rzeki opisane w tekście.** ___ / 2 pkt

1.2 **Wyjaśnij, skąd wzięły się piaszczyste łachy.** ___ / 3 pkt

1.3 **Wyjaśnij, dlaczego dolina przy źródle była wąska i głęboka.** ___ / 2 pkt

2 **Skałą przeobrażoną jest** ___ / 1 pkt

A. marmur **B.** piaskowiec **C.** bazalt **D.** glina

PIERWSZA ŁAWKA

Sprawdzian: Krajobrazy i rzeźba Ziemi – grupa A

KARTA 5/6

20 minut · 16 pkt

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 16 pkt

1 **Przeczytaj opis i wykonaj zadania.** ___ / 8 pkt

Wapienna skała

Na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej wznoszą się białe ostańce. Zbudowane są z wapienia. W pobliżu znajdują się jaskinie z naciekami, a woda ze źródeł jest twarda i zostawia osad w czajniku.

Wapień powstał na dnie dawnego morza z nagromadzonych szczątków organizmów.

Tekst własny

1.1 **Podaj, do której grupy skał należy wapień, i uzasadnij odpowiedź.** ___ / 3 pkt

1.2 **Wyjaśnij, jak powstały jaskinie w tym rejonie.** ___ / 3 pkt

1.3 **Wyjaśnij, dlaczego woda z tego terenu zostawia osad w czajniku.** ___ / 2 pkt

2 **Szczyt ma 1602 m n.p.m., a schronisko leży na wysokości 1180 m n.p.m. Oblicz różnicę wysokości.** ___ / 2 pkt

3 **Wyjaśnij, co oznacza skala 1 : 50 000: ile razy pomniejszono teren na mapie i ile metrów w terenie odpowiada 1 cm na mapie. Podaj też, do czego przyda ci się skala na wycieczce.** ___ / 3 pkt

4 **Uzupełnij zdania.** ___ / 3 pkt

1. Teren leżący poniżej poziomu morza to _____.
2. Rozsadzanie skał przez korzenie to wietrzenie _____.
3. Wał piasku usypany przez wiatr nad morzem to _____.

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Krajobrazy i rzeźba Ziemi – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 6 (nowa podstawa)

Podgląd pokazał 4 z 11 stron. Pełna wersja: 11 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Krajobrazy i rzeźba Ziemi – najważniejsze wiadomości – 4 zadania, 12 pkt
- Karta 2: Krajobrazy i rzeźba Ziemi – ćwiczenia podstawowe – 5 zadań, 16 pkt
- Karta 3: Krajobrazy i rzeźba Ziemi – utrwalenie – 4 zadania, 16 pkt
- Karta 4: Krajobrazy i rzeźba Ziemi – w praktyce – 2 zadania, 8 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Krajobrazy i rzeźba Ziemi – grupa A – 4 zadania, 16 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Krajobrazy i rzeźba Ziemi – grupa B – 4 zadania, 16 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje przykłady z wyjaśnieniem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/przyroda-klasa-6-dzial-02-krajobrazy-i-rzezba-ziemi-zestaw-nowa-podstawa